

Datum : 20 oktober 2008
Aan : Directie ASEA, ministerie van SZW

Koopkracht 2009 na aanpassing buitengewone uitgaven

1 Inleiding

Na afsluiting van de Macro Economische Verkenning 2009 heeft het CPB nieuwe cijfers van de Belastingdienst over het gebruik van de aftrek buitengewone uitgaven in 2007 ontvangen. Het gebruik van de aftrek bleek sterker gegroeid dan verwacht. De afschaffing van de aftrek in 2009 levert hierdoor budgettair naar verwachting meer op, maar het koopkrachtbeeld zou hierdoor ongunstiger worden. Het Ministerie van SZW heeft het CPB gevraagd het koopkrachtbeeld te bepalen inclusief een nieuw pakket aan compenserende maatregelen. In deze notitie worden de nieuwe cijfers gepresenteerd.

2 Aangepast pakket compensatiemaatregelen

Het pakket aan maatregelen ter compensatie van de afschaffing van de aftrek buitengewone uitgaven is na afsluiting van de MEV 2009 aangepast.

- De compensatie voor arbeidsongeschikten is met 125 euro verhoogd; bovendien is de doelgroep voor deze compensatie verruimd (vanaf 35% arbeidsongeschiktheid).
- De compensatie voor chronisch zieken en voor 65-plussers met een gemiddeld of hoog zorggebruik is met 50 euro verhoogd; bovendien is de doelgroep voor deze compensatie verruimd.
- De inkomensgrens voor de ouderenkorting wordt met 1500 euro verhoogd.
- De zorgtoeslag voor alleenstaanden is verhoogd via een verlaging van de minimumnormzorgquote met 0,15%-punt.
- De tegemoetkoming AOW wordt met 30 euro verhoogd.
- De vermenigvuldigingsfactor voor 65-minners voor de specifieke uitgaven in de nieuwe fiscale regeling vervalt niet meer in 2011, maar gaat naar 1,4.

3 Koopkracht 2009 na aanpassing buitengewone uitgaven

De verwerking van de nieuwe gegevens voor het gebruik van de aftrek buitengewone uitgaven en deze nieuwe beleidsmaatregelen geven een nieuw koopkrachtbeeld. Voor andere determinanten van de koopkracht, zoals inflatie, contractloonstijging, indexatie van pensioenen en ziektekostenpremies, zijn geen nieuwe ramingen gemaakt.

De mediane koopkrachtmutatie voor de steekproef van huishoudens in 2009 stijgt ten opzichte van de MEV licht tot $\frac{3}{4}\%$. Het koopkrachtbeeld bij alleenstaanden is gelijk gebleven of iets verbeterd ten opzichte van de MEV, met name door de hogere zorgtoeslag. Het beeld bij 65-plussers is ook gelijk gebleven of iets verbeterd, door de verhoging van de tegemoetkoming AOW en de verhoging van de inkomensgrens voor de ouderenkorting. Het koopkrachtbeeld bij werknemers met lagere en middeninkomens is gelijk gebleven of iets verslechterd ten opzichte van de MEV; door het hogere gebruik van de aftrek buitengewone uitgaven ondervinden meer werknemers nadeel van de afschaffing hiervan in 2009.

Tabel 3.1 Koopkracht naar huishoudtype, inkomensbron en huishoudinkomen, 2009^a

Bruto huishoudinkomen ^b	Tweeverdiener ^c		Alleenstaande (ouders)		Alleenverdiener		Alle huishoudtypen	
	MEV-stand	aangepast	MEV-stand	aangepast	MEV-stand	aangepast	MEV-stand	aangepast
mediaan koopkrachtmutatie in %								
Werknemers								
< 175% WML	- $\frac{1}{2}$	- $\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	- $\frac{3}{4}$	- 1		
175-350% WML	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	} $\frac{3}{4}$	} $\frac{3}{4}$
> 350% WML	1	1	1	1	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$		
Uitkeringsgerechtigden								
< 120% WML	} - $\frac{3}{4}$	} - $\frac{3}{4}$	- $\frac{1}{4}$	0	- $1\frac{1}{2}$	- $1\frac{1}{4}$	} - $\frac{1}{4}$	} - $\frac{1}{4}$
> 120% WML			1	$1\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{4}$	- $\frac{1}{4}$		
65-plussers								
< 120% AOW	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{2}$	1				
> 120% AOW	- $\frac{1}{4}$	- $\frac{1}{4}$	- $\frac{3}{4}$	- $\frac{3}{4}$	} - $1\frac{1}{4}$	} - $1\frac{1}{4}$	} 0	} 0
Totaal							$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$

^a Statische koopkrachtmutaties exclusief incidentele inkomensmutaties.

^b Bruto inkomen uit arbeid of uitkering; bruto minimumloon (WML) en bruto 100% AOW-uitkering zijn in 2008 ongeveer 17 400 euro.

^c De indeling van tweeverdieners naar inkomensbron is op basis van de meest verdienende partner.

Voor de standaardhuishoudens zijn de aanpassingen gering, omdat deze bij veronderstelling alleen standaardziektekosten opvoeren bij de aftrek buitengewone uitgaven en niet in aanmerking komen voor de compensatie voor chronisch zieken of arbeidsongeschikten. De

alleenstaanden met een minimum-uitkering profiteren van de verhoogde zorgtoeslag. De huishoudens met AOW gaan er op vooruit door de hogere tegemoetkoming AOW en de hogere grens voor de ouderenkorting.

Tabel 3.2 Koopkracht standaardhuishoudens, 2009

	MEV-stand	aangepast
	mutaties per jaar in %	
Koopkracht (exclusief incidenteel)		
Mediaan alle huishoudens	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$
Tweeverdieners met kinderen, modaal + $\frac{1}{2}$ x modaal	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$
Tweeverdieners met kinderen, 2x modaal + $\frac{1}{2}$ x modaal	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{4}$
Tweeverdieners zonder kinderen, modaal + modaal	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{4}$
Tweeverdieners zonder kinderen, 2x modaal + modaal	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{4}$
Alleenstaande, minimumloon	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$
Alleenstaande, modaal	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{4}$
Alleenstaande, 2x modaal	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{4}$
Alleenstaande ouder, minimumloon	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{3}{4}$
Alleenstaande ouder, modaal	2	2
Alleenverdiener met kinderen, modaal	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$
Alleenverdiener met kinderen, 2x modaal	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
Minimum-uitkeringsgerechtigden, paar met kinderen	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
Minimum-uitkeringsgerechtigden, alleenstaande	0	$\frac{1}{4}$
Minimum-uitkeringsgerechtigden, alleenstaande ouder	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{3}{4}$
AOW alleenstaande, alleen AOW	$\frac{1}{2}$	1
AOW alleenstaande, AOW + 10.000	0	$\frac{1}{4}$
AOW paar, alleen AOW	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$
AOW paar, AOW + 10.000	0	0